

ZOMERVERHALEN EXPERTS MIDDENGEBIED

Jan Rotmans is hoogleraar transitiekunde en duurzaamheid aan de Erasmus Universiteit Rotterdam, bekend om zijn werk op het gebied van maatschappelijke transities en duurzaamheid. Als lid van het expertpanel voor de Opgave Middengebied Zuidplaspolder brengt hij een schat aan kennis en ervaring mee op het gebied van circulair en biobased bouwen. Zijn adviezen en inzichten helpen de Opgave Middengebied om een model te worden voor innovatieve gebiedsontwikkeling in Nederland en daarbuiten.

Je zet je in voor elf transities om een leefbare wereld te creëren. Welke van deze transities zijn relevant voor de Opgave Middengebied?

Best veel transities. We hebben het over energieneutraal, circulair, klimaat adaptief, biobased, water, en groen. De opgave in de Zuidplaspolder is een unieke en complexe opgave waar al deze aspecten samenkomen. Vooral het watervraagstuk is hier erg uitdagend en symbolisch. Het is heroïsch om in zo'n gebied te bouwen. De druk op de ruimte is groot. Daarnaast heb je hier ook te maken met institutionele druk van de provincie en het Rijk. Het gaat niet alleen om inhoudelijke grenzen, maar ook om organisatorische en procesmatige aspecten.

In het verleden heb je je kritisch uitgelaten over de plannen in de Zuidplaspolder. Hoe kijk je er nu tegenaan?

In beginsel vind ik nog steeds dat je hier niet moet bouwen. Maar als je het dan toch doet, doe het dan radicaal en veerkrachtig. Ik zie de pogingen om het zoveel mogelijk te laten werken, om alle vraagstukken aan elkaar te verknopen. Hier kan zoveel anders, hier liggen zoveel kansen om het verschil te maken, maar dan moet het wel gebeuren. Dit kán een wow-project gaan worden en ik waardeer de inspanningen van het team van de gemeente. Ik ben daarin van mening veranderd en zie dat er écht gezocht wordt naar mogelijkheden om hier een uniek project van te maken.

Een van de ambities van de opgave is circulair en biobased bouwen. Is dit haalbaar?

Biobased bouwen is haalbaar; het is een bewezen concept. Circulair bouwen is ook haalbaar, maar complexer. Het heeft hogere eisen, zoals een materialenpaspoort voor zowel de bouw als de afbraak, en hergebruik. Demonteerbaarheid en herbruikbaarheid zijn essentieel. Ook de financiële haalbaarheid moet worden bekeken. Het gaat bij circulair ontwikkelen om het vinden van de juiste combinatie. Biobased is inmiddels niet meer zo spannend.

Wat moet er, vanuit transitieperspectief, gebeuren om het verschil te maken in deze polder?

Het vergt een lange adem. Blijf trouw aan de uitgangspunten. Dit project kan modulair ontwikkeld worden en moet ambitieus zijn, met ruimte voor meer innovatie. De lat moet steeds een beetje hoger liggen. Volg de transitiecirkel van zoeken, leren en experimenteren.

Is de markt en bouwwereld al klaar voor deze biobased transitie?

Er zijn zo'n tien bouwers en ontwikkelaars die dit kunnen. Industrieel bouwen kan dit al makkelijk en snel, efficiënt en in seriële productie. De mentale transitie is de lastigste hobbel. Ik heb zelden een proces gezien dat zo snel gaat. Er is een hele nieuwe aanwas van jongeren en vrouwen in de bouwwereld die echt een nieuw elan geven en nieuwe energie. Zij hebben gelukkig de wind mee door toenemende druk door regelgeving uit Europa.

Op welke manier kunnen overheden en beleidsmakers circulair en biobased bouwen stimuleren en ondersteunen?

Imago is belangrijk; mensen krijgen energie van successen. De overheid moet faciliteren in plaats van dwarsliggen. Steun in de rug geven in plaats van tegenwind. Het Rijk zou dit project als showcase moeten zien en mede sturend moeten zijn. Ze moeten met duidelijke uitgangspunten en kaders komen om grootschalig circulair en biobased bouwen door de markt mogelijk te maken.

Kun je succespraktijken noemen en wat maakt dat het hier lukt?

Overal in het land zijn successen. Wat ze gemeen hebben is dat er wordt vastgehouden aan een visie en een stevige lijn. Je hebt een combinatie nodig van factoren: een meewerkende overheid, een sterk team en een commerciële partij die bereid is enig risico te nemen. Het móét een combinatie van deze drie zijn, anders gaat het niet lukken.

Wat kunnen huidige en toekomstige bewoners van dit gebied doen om bij te dragen aan de verschillende transities?

Diversiteit en inclusiviteit moet je als als uitgangspunt nemen. Inwoners moet je actief mee

laten denken zodat ze zelf betrokken worden bij de hele ontwikkeling. Zorg dat ze communities vormen en eigenaarschap nemen, zoals een energiecoöperatie oprichten of participeren in een voedselbos. Wonen is één ding, maar leven in een gemeenschap is minstens zo belangrijk. Samen leven en zelfredzaamheid zijn cruciaal. Het sociale aspect bij zo'n grote gebiedsontwikkeling is ontzettend belangrijk.

Wat wil je zelf de komende jaren bijdragen aan deze grote gebiedsontwikkelingsopgave?

Ik ben opa geworden. Ik wil heel graag op een paar plekken iets tastbaars nalaten. Ik wil kunnen laten zien dat ik op de een of andere manier heb bijgedragen aan iconische gebieden. Dit project mag er een worden die internationaal tot de verbeelding spreekt. Ik wil dat proces graag een zetje geven.

Welk advies wil je meegeven om te komen tot een prachtig nieuw dorp in de polder?

Er is al ontzettend hard gewerkt, maar het moeilijkste deel komt nog. Ook het spannendste. Blijf consistent en vasthouden aan je eigen ambities en visie. Geniet niet alleen van de resultaten, maar vooral van de weg die volgt. Probeer licht te reizen en wees trots op jezelf!

